פז: האשה פרק שמיני פסחים

מסורת הש"ס

דבלים. שתי דיבות דומה בת דומה: **כי אכדם מלך ארם וישימם כעפר לדוש:** ופסר ותלד כן ויאמר ה' אליו קרא שמו יזרעאל. שעתיד אתי לזורעם ולזרותם בגולה: **ארבעה קנינין** גרסינן. וכית המקדש אחד מיוחס. קנינין תשובין בעיניו לקרותם קנין לו כאדם שעורה לקנות דבר המביא לו: **שלא גזירום.** יזרעאל דהיינו גולה ולא עמי ולא רוחמה: **יאמר להם וגו' ונקבצו וגו'.** בטלה גזירת הגלות. ולחמתי בטלה גזירת לא רוחמה. ואמרתי לא עמי עמי אתה בטלה גזירת לא עמי: **קיפח.** הארץ ימים מהם על ידי שמתנשאים ברבנות הם מתים: **זכה לימנות.** כדיליף לקמיה: **בימי עוזיהו יותם.** סיפיה דקרא וכימי ירבעם בן יואש מלך ישראל: **כהן בית אל.** כומר לעבו"ס: **זוכר את הרחמים** גרסינן: **כי לא אוסיף עוד ארחם.** אע"ג דפורענותא הוא אידכורי הוא מידכר שם רחמים: **כי נשא אשא להם.** לשון סליחה ואתמוהי מתמה ומיהו סליחה קא מידכר וסיפיה דקרא דעיל הוא: **רבי יוחנן אמר מהכא ורחמתי וגו' ואמרתי לא עמי עמי אתה.** אותם שלא היו ד) מעמי ידבקו בהם ויהיו לי לעם: **אפילו דור.** רשעים שבהיכן יקלנו אל תלשינם: **מהושע.** שנתפס על שהלשין את ישראל ואף על פי שחטאו: **נדקה עשה שפיזרן.** שלא היו ד) יכולין לכלותם יחד: **יטפל לך תלמיד א'.** להשיבך תשובה: **נפא דרומאי.** נשבע בע"ז: **בהא נחתינן ובהא סלקינן.** במתשבה זו אנן עסוקים תמיד: **הגלה אותן לבבל.** שתין כשדים אמרים כשאר אומות: **שעמוקה כשאול.** ויפלא משם מהר כמו שהבטיחם מיד שאול אפלה: **שקרוב לשון לשון פורה.** ולא תשתכח תורה מהן מהר: **לבית אמן.** אברהם מאור כשדים יצא: **כסף מצרים.** שבזו ישראל בגאותם ממצרים כדכתיב (שמות יב) וינצלו את מצרים וכימי רחבעם עלה שישק מלך מצרים ונטל את כל האוצרות: **לעיניכם.** כלומר דבר פגא לאיתם שם שהעין פוגה להסתכל בו: תמרים

ג) [ל"ל רב יהודה], ב) מטות פ"ו ה"ד מכילתא (בא) [בשלח סוף פרשה ט], ספרי פר' האזינו לב ז, ג) [ניטין יח.], ד) בפ"ג: שתין.

מוסף רש"י

ה' קנני ראשית דרכו. שבראתה קודם העולם, מפני שבשעלה נמחשבה לפניו לברוא את עולמו נמקום העולם בשביל התורה (אבות פ"ו מ"א). **הבין דרכה.** על תורה ולומדיה היכן היא לאויב להתישבו (נימין יז.). בזירות. שנתחרן שמד שלא יעמדקו בתורה ולא יקיימו מצות (שם). **לפיכך הגלה אותם לבבל.** בחוזקן הכתים (שם).

רבינו חננאל

ישראל אחד משלשה קנינין וכו'. א"ר יוחנן אוי לה לרבנות שמקבלת בעליה שאין לך נביא בישראל שלא קפח ארבעה מלכים בימיו. מפני מה זכה ירבעם להמנות עם מלכי בית דוד מפני שלא קבל לשון הרע על עמוס, שנאמר וישלח [אמציה] כהן בית אל אל ירבעם בן (נבט) (יואש) מלך ישראל וגו' אפילו דור [ש]אביו (שיאקלל [ואת אמן] לא יברך אל תלשן אותו מהושע כו'. צדקות פרזונו, צדקה עשה הקב"ה לישראל שפיזרן לבין האומות. מיד שאול אפרם זו בבל שהיא עמוקה משאול. שלשה חזרו למטעתן ישראל כסף מצרים וכתב הלוחות.

יזרעאל. על שם העתיד שיזרעו בגולה:

והגלה אותם לבבל. והא דאמר גניטין (דף יח. ושם) רחמנא בטולך לו בטולא דבר עשו אלמא בני עשו מעלו בטפי היינו לבתר דאתו מבני לבבל: שמעת

דבלים דבה רעה בת דבה רעה ושמואל אמר שמתוקה בפי הכל כדבלה ורבי יוחנן אמר שהכל דשין בה כדבלה דבר אחר גומר אמר [6]רבי יהודה שבקשו לגמר ממונן של ישראל בימיה רבי יוחנן אמר בזזו וגמרו שנאמר [1]כי אבדם מלך ארם וישימם כעפר לדוש [2]ותהר ותלד לו בן ויאמר ה' אליו קרא שמו יזרעאל כי עוד מעט ופקדתי את דמי יזרעאל על בית יהוא והשבתי ממלכות בית ישראל [3]ותהר עוד ותלד בת ויאמר לו קרא שמה לא רוחמה כי לא אוסיף עוד ארחם את בית ישראל כי נשא אשא להם ותהר ותלד בן ויאמר (ה' אליו) קרא שמו לא עמי כי אתם לא עמי ואנכי לא אהיה לכם לאחר שנולדו [לו] שני בנים ובת אחת אמר לו הקב"ה להושע לא היה לך ללמוד ממשה רבך שכיון שדברתי עמו פירש מן האשה אף אתה בדול עצמך ממנה אמר לו רבש"ע יש לי בנים ממנה ואין אני יכול להוציאה ולא לגרשה א"ל הקב"ה ומה אתה שאשתך זונה ובניך [בני] זנונים ואין אתה יודע אם שלך הן אם של אחרים הן כך ישראל שהן בני בני בחוני בני אברהם יצחק ויעקב אחד [5]מארבעה קנינין שקניתי בעולמי תורה קנין אחד דכתיב [4]ה' קנני ראשית דרכו שמים וארץ קנין אחד דכתיב [5]קונה שמים וארץ בית המקדש קנין אחד דכתיב [6]הר זה קנתה ימינו ישראל קנין אחד דכתיב [7]עם זו קנית ואתה אמרת העבירם באומה אחרת כיון שידע שחטא עמד לבקש רחמים על עצמו אמר לו הקב"ה עד שאתה מבקש רחמים על עצמך בקש רחמים על ישראל שגזרתי עליהם שלש גזירות בעבורך עמד ובקש רחמים ובטל גזירה והתחיל לברכן שנאמר [8]והיה מספר בני ישראל כחול הים וגו' והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי ונקבצו בני יהודה ובני ישראל יחדו וגו' [9]וזרעתיה לי בארץ ורחמתי את לא רוחמה ואמרתי ללא עמי עמי אתה אמר רבי יוחנן אוי לה לרבנות שמקברת את בעליה שאין לך כל נביא ונביא שלא קיפח ארבעה מלכים בימיו שנאמר [10]חזון ישעיהו בן אמוץ אשר חזה על יהודה וירושלים וגו' אמר ר' יוחנן מפני מה זכה ירבעם בן יואש מלך ישראל להמנות עם מלכי יהודה מפני שלא קבל לשון הרע על עמוס מנלן דאימני דכתיב [11]דבר ה' אשר היה אל הושע בן בארי בימי עוזיה יותם אחז יחזקיה מלכי יהודה ובימי ירבעם בן יואש מלך ישראל ומנלן דלא קיבל לשון הרע דכתיב [12]וישלח אמציה כהן בית אל אל ירבעם מלך ישראל לאמר קשר עליך וגו' [13]כי כה אמר עמוס בחרב ימות ירבעם וגו' אמר חס ושלום אמר אותו צדיק כך ואם אמר מה אעשה לו שכינה אמרה לו אמר ר"א בשעת כעסו של הקב"ה זוכר את הרחמים שנאמר [3]כי לא אוסיף עוד ארחם את בית ישראל ר' יוסי בר ר' חנינא אמר מהכא כי נשא אשא להם ואמר ר"א לא הגלה הקדוש ברוך הוא את ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גרים שנאמר [9]וזרעתיה לי בארץ כלום אדם זורע סאה אלא להכנים כמה בורין ור' יוחנן אמר מהכא [9]ורחמתי את לא רוחמה אמר רבי יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי מאי דכתיב [14]אל תלשן עבד אל אדוניו פן יקללך ואשמת וכתיב [15]דור אביו יקלל ואת אמו לא יברך משום דאביו יקלל ואת אמו לא יברך אל תלשן אלא אפילו דור שאביו יקלל ואת אמו לא יברך אל תלשן עבד אל אדוניו מנלן מהושע א"ר אושעיא מאי דכתיב [16]צדקת פרזונו בישראל צדקה עשה הקב"ה בישראל שפזרן לבין האומות והיינו דא"ל ההוא מינא לר' חנינא אנן מעלינן מינייכו כתיב בכו [17]כי ששת חדשים ישב שם וגו' ואלו אנן איתינכו גבן כמה שני ולא קא עבדינן לכו מידי אמר לו רצונך יטפל לך תלמיד א' נטפל ליה ר' אושעיא א"ל משום דלא ידעיתו היכי תעבדו תכלינן כולהו ליתנהו גבייכו מאי דאיכא גבייכו קרי לכו מלכותא קטיעתא אמר ליה גפא דרומאי בהא נחתינן ובהא סלקינן: [3]תני רבי חייא מאי דכתיב [18]אלהים הבין דרכה והוא ידע את מקומה יודע הקדוש ברוך הוא את ישראל שאינן יכולין לקבל גזירות אכזריות אדום לפיכך הגלה אותם לבבל ואמר רבי אלעזר לא הגלה הקדוש ברוך הוא את ישראל לבבל אלא מפני שעמוקה כשאול שנאמר [19]מיד שאול אפדם ממות אגאלם רבי חנינא אמר מפני שקרוב לשונם ללשון תורה רבי יוחנן אמר מפני ששיגרן לבית אמן משל לאדם שבעם על אשתו להיכן משגרה לבית אמה והיינו דרבי אלכסנדרי דאמר שלשה חזרו למטעתן אלו הן ישראל כסף מצרים וכתב לוחות ישראל הא דאמרן כסף מצרים דכתיב [20]ויהי בשנה החמישית למלך רחבעם עלה שישק מלך מצרים על ירושלים וגו' כתב הלוחות דכתיב [21]ואשברם לעיניכם תנא לוחות נשברו ואותיות פורחות עולא אמר כדי שיאכלו תמרים

1. כי לא השאיר ליהואחז עם כי אם חמשים פרשים ועשרה רכב ועשרת אלפים רגלי כי אבדם מלך ארם וישמם כעפר לדש: מלכים ב יג ז
2. ויולד ויקרא את שמו בן בת דבלים ותהר ותלד לו בן: הושע א ג
3. ותהר עוד ותלד בת ויאמר לו קרא שמה לא רחמה כי לא אוסיף עוד ארחם את בית ישראל כי נשא אשא להם: הושע א ו
4. יי קני ראשית דרכו קדם מפעליו מאז: משלי ח כב
5. ויברכהו ויאמר ברוך אברם לאל עליון קנה שמים וארץ: בראשית יד יט
6. ויביאם אל גבול קדשו הר זה קנתה ימינו: תהלים עח נד
7. תפל עליהם אימתה ופחד בגדל זרועך ידמו כאבן עד יעבר עמך יי עד יעבר עם זו קנית: שמות טו טז
8. והיה מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי: הושע ב א
9. וזרעתיה לי בארץ ורחמתי את לא רחמה ואמרתי ללא עמי עמי אתה והוא יאמר אלהי: הושע ב כה
10. חזון ישעיהו בן אמוץ אשר חזה על יהודה וירושלם בימי עזיהו יותם אחז יחזקיהו מלכי יהודה: ישעיהו א א
11. דבר יי אשר היה אל הושע בן בארי בימי עזיה יותם אחז יחזקיה מלכי יהודה ובימי ירבעם בן יואש מלך ישראל: הושע א א
12. וישלח אמציה כהן בית אל אל ירבעם מלך ישראל לאמר קשר עליך עמוס בקרב בית ישראל לא תוכל הארץ להכיל את כל דבריו: עמוס ז י
13. כי כה אמר עמוס בחרב ימות ירבעם וישראל גלה יגלה מעל אדמתו: עמוס ז יא
14. אל תלשן עבד אל אדניו פן יקללך ואשמת: משלי ל י
15. דור אביו יקלל ואת אמו לא יברך: משלי ל יא
16. מקול מחצצים בין משאבים שם יתנו צדקות יי צדקת פרזונו בישראל אז ירדו לשערים עם יי: שופטים ה יא
17. כי ששת חדשים ישב עם יואב וכל ישראל עד הכרית כל זכר באדום: מלכים א יא טז
18. אלהים הבין דרכה והוא ידע את מקומה: איוב כח כג
19. מיד שאול אפדם ממות אגאלם אהי דברך קטב אהי קטבך שאול נחם סתר מעיני: הושע יג יד
20. ויהי בשנה החמישית למלך רחבעם עלה שישק מלך מצרים על ירושלם: מלכים א יד כה
21. ואתפש בשני הלחת אשלכם מעל שתי ידי ואשברם לעיניכם: דברים ט יז

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com